

KA_OPERATIVA

O P E
R A N
D U M

VI. dio

Prosinac 2018.

Razvoj publike i
prostori za kulturu

“

**Ostao bih. Volim ljude koji me
okružuju, društvo je u redu a
posao ću valjda naći.”**

UVOD

Šesto izdanje Operanduma bavi se mogućnostima kontinuiranog razvoja publike iz perspektive šire slike okolnosti u kojima djeluje KAoperativa. Šesti Operandum tako mapira prostore, aktere i modele upravljanja u kulturi na području Karlovačke županije te potrebe i interese mladih za uključivanje u društveni život zajednice.

Svrha mapiranja prostora u kulturi Karlovačke županije je postizanje jasnijeg uvida u mogućnosti širenja, umrežavanja i suradnje u području nezavisne kulture. Time se, s jedne strane, članicama platforme otvaraju mogućnosti za razvoj publike van sredine i prostora u kojima inače djeluju, a s druge strane se u udaljenija područja i prostore uvode programi nezavisne kulture u kojima se nerijetko podrazumijeva aktivan angažman publike i neposredna interakcija s okolinom, čime se stvara uključena, otvorena i tolerantna zajednica. Konačno, osnažena i dobro umrežena platforma može značajno doprinijeti daljnjem razvoju budućeg društveno-kulturnog centra Hrvatskog doma u Karlovcu kao i aktiviranju drugih javnih, napuštenih i neiskorištenih prostora u gradu i županiji.

Paralelno s mapiranjem, platforma se nastavlja baviti informiranjem, edukacijom i razvojem publike. Iako članice platforme ne produciraju programe koji se mogu isključivo staviti u kategoriju sadržaja za mlade, upravo su oni najbrojnija publika, ujedno i oni od kojih se u budućnosti očekuje afirmativnije uključivanje u razvoj nezavisne kulture u Karlovcu. No, kako svjedočimo sve većoj migraciji stanovništva, osobito mladih, postavlja se logično pitanje koliko su takva očekivanja realna.

TRIBINE

“Otići ili ostati u Karlovcu”

“Ne znam bih li ostala. Vjerojatno ću ostati.”

Članice platforme, uz potporu Zaklade Kultura Nova, održale su tribinu s temom migracije i mobilnosti mladih, naziva “Otići ili ostati u Karlovcu”. Prvi dio tribine održan je 16. studenog u karlovačkoj Gimnaziji, u okviru obilježavanja Međunarodnog dana srednjoškolaca. Druga tribina održana je 3. prosinca na Maloj sceni Hrvatskog doma. Obje su tribine bile participativnog karaktera - sudionici su na početku podijeljeni u dvije grupe i bavili su se temama:

Motivacija za ostanak

Razlozi za odlazak

Prvi dio tribine moderirala je Emina Mučići, a kao uvodničari su sudjelovali Tomislav Augustinčić i Denis Mikšić. Drugi dio tribine bio je usmjeren na širu javnost, sudjelovali su građani, predstavnici udruga i jedinice lokalne samouprave, a vodili su ga Aleksandra Podrebarac i Denis Mikšić. Ispred Upravnog odjela za društvene djelatnosti Grada Karlovca sudjelovali su Davorka Radović, viša stručna suradnica za rad s mladima i Marinko Pleskina, voditelj Odsjeka za kulturu i kulturnu baštinu.

Suprotno očekivanjima, većina sudionika tribine izrazila je želju za ostanom. Oni koji ipak žele otići kao razloge navode potrebu za promjenom, drugačijom okolinom, boljim prilikama i zaradom.

**“U bolje razvijenim
zemljama ima manje
predmeta i sami ih biraju te
imaju više slobodnog vremena
i više pozornosti posvećuju
predmetima koji ih
zanimaju.”**

**“Otišla bih ako
ovdje neću moći raditi
posao koji želim.”**

**“Ostao bih zbog
prijatelja i obitelji, a otišao
zbog lošeg stanja
u državi.”**

**“Ostao bih, zbog
društva i obitelji. I
nađam se da ću pronaći
pristojno plaćen
posao.”**

Većina koja želi ostati uglavnom kao razlog navodi vezanost uz obitelj, zavičaj i prijatelje.

**“Ostao bih zbog
ljubavi prema domovini
i zavičaju.”**

**Ostao bih. Volim
ljude koji me okružuju,
društvo je u redu a posao
ću valjda naći.”**

Unatoč tome što su razlozi
mladih za ostanak prilično
tradicionalnog karaktera,
prostora za optimizam - ima.

**Ja bih putovala, ali
ne bih otišla. Mislim da
ovdje imam sve, samo
trebam pronaći.”.**

**Ostao bih, jer sam
tu rođen i snalazim
se ovdje.”**

**Ostala bih, jer mi je
cijeli život ovdje.”**

**Ostao bih, želim
poboljšati stanje u Karlovcu.
Ako odem, putovao bih, da
doživim nova iskustva
i prenesem ih
u Karlovac.”**

U blizini Male scene Hrvatskog doma nalaze se čak tri srednje škole. Veći broj učenika dolazi, odnosno putuje na nastavu iz drugih mjesta u Karlovačkoj županiji, iz čega možemo zaključiti da se s tom populacijom može raditi na razvijanju publike koja će participirati na događanjima u Karlovcu i u drugim mjestima. Ono što trenutno svakako nedostaje je uspostavljanje bolje interakcije s mladima. Tribina u Gimnaziji pokazala je da tek manji broj učenika prati programe koji se održavaju na Maloj sceni, što nužno ne treba promatrati kao nepriliku nego upravo suprotno, kao prostor za daljnje, otvorenije i učinkovitije komuniciranje prema srednjoškolskoj populaciji.

Govoreći o mladima, potrebno je spomenuti i studentsku populaciju. Većina mladih Karlovčana koji se odluče studirati, odlaze u druge gradove (Zagreb, Rijeka, Osijek, Zadar...). Nekad su studenti gotovo redovno vikendom dolazili kući i tako nastavili održavati obiteljske i društvene veze pa se posljedično tome vraćali u Karlovac, zapošljavali, stvarali obitelj. No, suvremena tehnologija, poražavajuća ekonomska situacija, drugačiji životni stil i sad već prepoznatljiva karlovačka učmalost tek su neki od razloga zbog kojih mladi i nakon studiranja često odlučuju ostati u mjestu studija i tamo si stvarati uvjete za život. Dobro uspostavljeni društveno-kulturni centar s razvijenom publikom koja ujedno i generira dio sadržaja, okuplja se u neformalnim i formalnim inicijativama stvarajući si tako i radna mjesta, potencijal je koji svakako treba uzeti u obzir kad se promišlja o tome kako Karlovčane vratiti i zadržati u Karlovcu, a nama razlog više da aktivnosti kojima bismo potaknuli razvoj publike usmjerimo prema mladima pa i srednjoškolcima.

Karlovac ima veleučilište koje okuplja velik broj studenata koji krajem radnog dijela tjedna odlaze kući i tako zapravo ne sudjeluju u društvenom životu grada pa na neki način predstavljaju nevidljivu populaciju. Ako uzmemo u obzir da se programi na Maloj sceni HD održavaju gotovo svaki dan, dobro usmjerenom komunikacijom se i tu populaciju može učiniti vidljivom i publikom.

Mala Scena Hrvatskog doma

Savez udruga KAoperativa preuzima upravljanje Malom Scenom Hrvatskog doma kao začetkom budućeg karlovačkog društveno - kulturnog centra u travnju 2016. godine.

Nastavno na istraživanjima publike i programiranja prostora Hrvatskog doma (Operandum 2. I 3.) Savez predlaže kojim tempom i namjenama krenuti s uređenjem zgrade.

Uz osnovnu namjenu klupskog prostora kakav stoji u kolektivnoj lokalnoj memoriji kroz istraživanja i radionice utvrđeno je da postoji potreba za nadogradnju u smislu prostora namijenjenih društvenim i kulturnim događanjima (višenamjenski objekt za razne oblike kulturnih i drugih javnih sadržaja koji su u direktnoj relaciji s današnjim potrebama, kvalitetom i načinom življenja, prvenstveno mladih ljudi grada Karlovca;

...velika dvorana i drugi multifunkcionalni prostori za razne vrste izvedbenih umjetnosti i prezentacijskih formata: koncerti i druga glazbena događanja, programi alternativne/urbane/nezavisne kulture, manje filmske i kazališno-scenske manifestacije, različiti oblici plesnih produkcija, izložbe, manja sportsko-rekreacijska događanja i aktivnosti; ...infrastruktura za manja događanja - više manjih prostora za tematska predavanja, prezentacije, seminare, radionice, uredski/informativno/incubacijski prostori, rezidencijalne programe i slično. (Operandum III, prosinac 2015.)

Od samog početka Maloj Sceni Hrvatskog doma za punu funkcionalnost društveno-kulturnog prostora nedostaju prateći prostori: ozbiljni tehničko-skladišni i uredski prostori te prostorije za smještaj gostujućih umjetnika i drugih povremenih gostiju ("back stage, rezidencijski prostori").

Vizija pokretanja društveno - kulturnog centra

Vizija je urediti površine uz Hrvatski dom uz lijevo krilo zgrade (urbani park) i uređenje dijela prostora u lijevom krilu za skladištenje opreme, a postepeno i uređenje cijelog lijevog i desnog krila zgrade. U nastavku uređenja lijevog krila važno je nastaviti s uređenjem i opremanjem društvenih, radnih i uredskih prostorija, uređenje desnog krila i davanje šire društvene namjene, a u konačnici obnova krovišta i rješavanje statike centralnog dijela zgrade sukladno suvremenim standardima kako bi se velika dvorana mogla pripremiti za povremeno korištenje.

RAZVOJ PUBLIKE

Prilagoditi komunikacijske kanale navikama građana

Iskoristiti postojeće i razviti nove modele za interaktivnu komunikaciju s publikom putem novih medija i društvenih mreža

Povećati vidljivosti kulture u javnomedijskom prostoru na inovativan, kreativan i participativan način

Angažirati publiku otvaranjem mogućnosti za sudjelovanje u programima

Osmisliti modele neformalnih druženja, bez unaprijed osmišljenih programa

Omogućiti suradnju organizacija civilnoga društva i uključivanja građana po pitanju programiranja javnim prostorima za nezavisnu kulturu i nove oblike društvenosti

Osmisliti model privlačenja i sudjelovanja djece i mladih, te srednje i starijih generacija u kulturnim i društvenim programima

Osmisliti i provesti suradničke prakse s ciljem uključivanja šire zajednice u razvoj kulturnih sadržaja

Organizirati društvene i kulturne sadržaje za djecu osnovnih škola (radionice, izložbe, predstave i slično) u društveno-kulturnim prostorima

Odnositi se prema publici kao sudionicima i partnerima, a ne isključivo kao korisnicima/potrošačima

Potaknuti ustanove u kulturi na istraživanje novih modela pristupa korisnicima/cama koje će aktivno uključiti u svoje projekte i programe

Osigurati prostor za samostalne, nezavisne umjetničke i društvene inicijative i prakse i otvaranje polja suradnje s publikom

Podržati inicijative odozdo ("grass root") s ciljem očuvanja, održavanja, stvaranja i promicanja kulturnog naslijeđa te proizvodnju i dijeljenje amaterskih praksi. Građani koji se bave kulturom postaju aktivni građani.

Poticati mješovite, multifunkcijske prostore i programe; počevši od planiranja i projektiranja, bilo da se radilo o izgradnji ili obnovi, pa do programiranja tih prostora otvarajući mogućnost korištenja za različitu publiku

Jačati sinergiju organizacija civilnoga društva u nezavisnoj kulturi

Provoditi kontinuiranu suradnju i komunikaciju s učenicima srednjih škola i studentima Veleučilišta u Karlovcu

Uključiti ostale segmente društva (odrasle srednje dobi i roditelje s djecom, starije građane)

Mala Scena Hrvatskog doma

Mala Scena Hrvatskog doma u 2017. godini broji 5600 korisnika, stotinu aktivnosti i 300 proba lokalnih bendova, te dnevne aktivnosti na otvorenom tijekom ljetnih mjeseci. Godine 2018. održano je 150 aktivnosti i više od 300 proba glazbenih sastava te redovne aktivnosti na platou ispred Scene i oko Hrvatskog doma odnosno sveukupno više od 500 aktivnosti.

Uz sredstva za režijske troškove u iznosu od 30.000 kuna osigurana iz gradskog proračuna u 2018. godini, Savez KAoperativa uspješno je aplicirao i proveo više projekata i akcija zahvaljujući brojnim potporama.

Zaklada Kultura nova	81.000 kn
Karlovačka Županija	8.000 kn
Grad Karlovac - Javne potrebe u kulturi	10.000 kn
Grad Karlovac - Program za Dan grada	4.000 kn
Tvrtka Čistoća d.o.o.	4.000 kn
Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva	13.700 kn
Ministarstvo demografije, obitelji, mladih i socijalne politike <i>(projekt se provodi u 2019. godini) 181.000 kn.</i>	60.000 kn
Europski socijalni fond	1.947.612,50 kn
Sudjelovanje korisnika kroz participacije	27.600 kn

“Ostala bih. Mislim da se sama trebam potruditi pronaći ono što mi fali.”

U 2019. Rezervirano je već 25 događanja, 2 stalna događanja na tjednoj razini tijekom cijele godine, 2 festivalska događanja, više popratnih događanja uz festivale, jednu rezidenciju te niz edukativnih aktivnosti. U okviru kluba za mlade provest će se desetak radionica (audio-inženjering, scenska rasvjeta, DJ radionice, kreativne radionice i dr.), u ljetnim mjesecima ispred i oko Hrvatskog doma provoditi će se druženja i radionice (slackline, skateboarding, izrada namještaja od recikliranih materijala, DJ radionice i drugo).

U smjeru daljnjeg širenja ponude i mogućnosti Hrvatskog doma, ali i općenite društveno-kulturne ponude grada Karlovca, važno je proširiti iskoristivost ostalih prostora Hrvatskoga doma, osigurati kontinuiran rast proračunske potpore za nezavisne društvene i kulturne prostore i pripremiti dokumentaciju za obnovu cijele zgrade Hrvatskog doma, kao i drugih ciljanih prostora u gradu namijenjenih novoj društvenosti i nezavisnoj kulturi.

Karlovački model vođenja i upravljanja Malom Scenom Hrvatskog doma inovativan je na lokalnoj sceni i zbog svoje inkluzivnosti, fleksibilnosti i otvorenosti. Primjer je dobre prakse za druge prostore u gradu, županiji i šire.

U tom smislu, prednost ovog i sličnih prostora u odnosu na javne ustanove u kulturi upravo je mogućnost boljeg povezivanja s publikom, koja u određenom trenutku prelazi iz razine isključivog korisnika na razinu organizatora i korisnika, čime se javnost izravno uključuje u kreiranje sadržaja, a sam prostor postaje živi organizam u kojem se odvija društveni i kulturni sadržaj generirajući aktivnu, kritičnu i motiviranu zajednicu.

PROSTORI

KARLOVAC

Nezavisni	Mala scena Hrvatskog doma Kurelčeva 4 kaoperativa.org/mala-scena	Mala urbana zajednica MUZA Jurja Haulika 22 http://ka-matrix.hr FB avadhuta.hr FB StudioTwenttitree23
	Centar za mlade Grabrik Maksimilijana Vrhovca 13 czm-grabrik.hr	
Javni / ustanove u kulturi	Gradska knjižnica Ivan Goran Kovačić Lj. Šestića 1 gkka.hr	Knjižnica za mlade Banjavčičeva 8
	Gradski muzej Karlovac Strossmayerov trg 7	Galerija Vjekoslav Karas Lj. Šestića 3
	Stari grad Dubovac	Vojni kompleks Turanj
	Glazbena škola Karlovac Augusta Cesarca 3 glazbena-ka.hr	Gradsko kazalište Zorin dom Domobranska ulica 1 zorin-dom.hr
Galerijski prostori	Galerija Vjekoslav Karas Lj. Šestića 3	Galerija ULAK Domobranska 1a
	Galerija ZILIK Radićeva 1 zilik.com	Galerija Studentskog centra Karlovac Frana Krste Frankopana 5 http://scka.hr

KARLOVAČKA ŽUPANIJA

*mapiranje županijskih društveno-kulturnih prostora u provedbi

Duga Resa	Pučko otvoreno učilište Duga Resa Trg Svetog Jurja 3 poudr.hr	Knjižnica Duga Resa Kasar ul. 19 gkicdr.hr
Ozalj	Gradska knjižnica i čitaonica Ivana Belostenca Kolodvorska cesta 1a gkc-ivanabelostenca.hr	
Slunj	Pučko otvoreno učilište Slunj Trg dr. Franje Tuđmana 12	
Ogulin	Gradska knjižnica i čitaonica Ogulin B. Frankopana 7 gkc-ogulin.hr	
Vojnić	Knjižnica Vojnić Hebrangova 2	
Plaški	Knjižnica i čitaonica Plaški Saborčanska bb plaski.hr/ustanove/knjiznica-i- citaonica.html	Internacionalni centar keramike atelje Janja gora Janja gora 163 b janjagora.com

“

**Ostao bih zbog prijatelja i
obitelji, a otišao zbog lošeg
stanja u državi.”**

KA _ O P E R A T I V A

Uredili: Denis Mikšić, Ivana Francišković Olrom, Emina Mučići
Lektura: Ivana Francišković Olrom

Izvori:

Ministarstvo kulture RH: Javni poziv za predlaganje programa koji potiču razvoj publike u kulturi u Republici Hrvatskoj za 2019. godinu; Operandum III, KAoperativa, 2015.; Guide Part II - Rules for Audience Development: Key recommendations, Alessandro Bollo, Cristina Da Milano, Alessandra Gariboldi, Chris Torch, Europska komisija, 2017

Dizajn: Josip Dujmović

Ova publikacija je tiskana uz financijsku podršku Zaklade "Kultura nova". Mišljenja izražena u ovoj publikaciji odražavaju isključivo mišljenja autora i ne izražavaju nužno stajalište Zaklade "Kultura nova".

Prosinac 2018.